

Erik, çok sayıdaki tür ve çeşitleri ile dünyanın değişik iklim bölgelerine adapte olarak yayılma olanağı bulmuştur. Eriğin bu kadar geniş bir alana yayılmasında, tür sayısının çok oluşunun yanında, bunların birbirlerinden farklı iklime sahip bölgelerden çıkmış olmaları da önemli rol oynamıştır. Erik kültürü Anadolu'dan Yunanistan'a ve Roma'ya ve oradan da batı ve kuzey batı Avrupa'ya yayılmış ve ilk sömürgeciler tarafından Amerika'ya götürülmüştür.

Erik meyvesi, 6-7 ay gibi uzun bir süre pazarlarda bulunmaktadır. Özellikle yeşil meyve olarak, memleketimizde ilk turfanda ürünler arasında önemli yer almaktadır. Meyvelerinin taze tüketimi yanında komposto, reçel, ezme, marmelat ve meyve suyu yapımında da kullanılmaktadır. Bunların dışında kurutulularak da pazarlanmaktadır.

Erik çeşitleri genellikle Avrupa (*Prunus domestica*) ve Japon (çoğunlukla *Prunus saliciana*) çeşit grupları olarak 2'ye ayrılır. Avrupa grubunda genellikle çeşitler kendine verimlidir. Bununla birlikte yeterli ürün için tozlayıcı çeşit tavsiye edilir. Japon grubunda ise çeşitlerin çoğu kendine verimsizdir ve bahçe kurulurken seçilen çeşidin tozlayıcısı da bahçede bulundurulmalıdır. Japon grubu Erikler, Avrupa grubu Eriklere göre daha az soğuklama gereksinimine sahiptir. Bu özelliklerinden dolayı sahil bölgelerinde rahatlıkla yetiştirilmektedir.

Ilıman iklim bölgelerinde genellikle Avrupa grubu Erikler, subtropik bölgelerde ise Japon grubu Erikler tercih edilmelidir. Can Erikleri, Akdeniz Bölgesi'nde yetiştiricilik için uygundur.

Ekolojik İstekleri

Erik türlerinin iklim istekleri birbirinden farklıdır. **Can Erikleri** ılıman, **Avrupa Erikleri** kışı daha soğuk geçen soğuk ılıman, **Japon Erikleri** ise kışı soğuk geçmeyen ılıman veya sıcak ılıman iklimlerde yetişirler. Birçok yaprağını döken meyve türünde olduğu gibi Erikte de soğuklama ihtiyacı vardır. +7.2 °C'nin altında can Erikleri 400- 500 saat, Japon Erikleri 600 saat, Avrupa Erikleri ise 1000 saatin üzerinde soğuklama istemektedir.

Eriklerde soğuğa ve dona hassasiyet çiçeklenme ve genç meyve döneminde artar. Bu nedenle erken çiçek açan Can ve Japon Eriklerinin kış ve ilkbahar donlarının sık olduğu bölgelerde yetiştirilmesi sakıncalıdır. Açmış çiçekler -2.2 ile -0.6 °C'ye dayanabildiği halde, genç meyveler -1.1 ile -0.6 °C'de zarar görmektedir.

Toprak İstekleri

Erik toprak açısından çok fazla seçici meyve değildir. Saçak köklü olduklarından az derin topraklarda da yetişebilirler. Toprağın çok kumlu olduğu durumda Erik ağacının ömrü kısa olur. Bu tür topraklarda Japon çeşitleri tercih edilmelidir. Killi topraklarda Avrupa eriği (*P. Domestica*) ve Can eriği (*P. Cerasifera*), kurak topraklarda ise badem anaç olarak kullanılır. En uygun toprak pH'ı 6.5'dir.

Çoğaltılması ve Anaçları

Genel olarak aşı ile çoğaltılmaktadır. En fazla kullanılan aşı metodu da durgun göz aşısıdır.

Kullanılan anaçlar ise Erik çöğürü, şeftali, kayısı ve badem çöğürüdür. Klon anaçları olarak da Myrobolan 29-C, Pixy, Mariana GF 8-1, Mariana 2624 kullanılmaktadır. Anaç seçiminde

toprak şartları ve yetiştirme amaçları çok iyi bilinmelidir. En çok kullanılan anaçlar Erik çöğürü ve Myrobolan 29-C'dir.

Döllenme Biyolojisi

Erik çiçekleri erselik (hermafrodit) çiçek yapısına sahiptir. Erkek ve dişi organları aynı çiçek üzerinde bulunurlar. Erselik çiçekleri bulundurduğu için monoklin bitkilerdir. Erik çiçekleri böceklerle tozlanır. Entomofil bitkidir. Ana tozlayıcısı bal arısıdır. Bahçenin çiçeklenme döneminde dekara 1-2 koloni arı bırakılması verimi artırır.

Bahçe Tesisi

Bahçe tesisinde hastaliksız, sağlıklı fidanlar kullanılmalıdır. Kışı ılık geçen bölgelerde sonbaharda, kışı soğuk geçen bölgelerde ise ilkbaharda fidanlar dikilmelidir. Erik bahçesi kurulacak arazi dikimden 1-2 ay önce mümkünse sonbaharda derin olarak sürülür ve drenaj sorunu varsa drenaj kanalları açılarak arazi tesviyesi yapılır. Dikim yerleri işaretlendikten sonra 60 x 60 cm çapında ve 50 cm derinliğinde çukurlar açılır. Dikim aralığı anaca bağlı olarak 5x5 m, 5x4 m 5x3 m, 4x 2,5 m olabilir. Dikimden önce fidanlara kök tuvaleti yapılır. Fazla uzamış, yaralanmış, kuru, kırık veya kıvrık olan kökler kesilip atılır. Fidanın tepesi 80- 100 cm'den, varsa yan dalları dipten kesilir. Fidan dikimi, dikim tahtasıyla yapılmalı ve aşı noktası toprak seviyesinin üzerinde kalacak şekilde dikim yapılmalıdır. Çukurun dip kısmına yanmış çiftlik gübresi ve çukurdan çıkan üst toprak karıştırılarak çukurun dip kısmına konulmalıdır. Dikimden sonra can suyu verilerek fidanın yanına herkek dikilmelidir. Kendine kısmen verimli veya kendine verimsiz çeşitlerle bahçe kurulacaksa 8-10 ağaca bir tozlayıcı

olacak şekilde bahçe tesis edilmesine dikkat edilmelidir.

Yıllık Bakım İşleri

Toprak İşleme

Erik bahçeleri ilkbaharda ve sonbaharda ağaçlara zarar vermeden ve yüzeysel olarak hafif sürülebilir. Bahçenin yabancı otları biçilerek veya çapalanarak temizlenmelidir.

Sulama

Erik ağacının su ihtiyacı damlama sulama ile karşılanmalıdır. Erik ağacının yeterli miktarda sulanması, ağacın sağlıklı yetişmesi ve kaliteli meyve vermesi için önemlidir. Düzenli yağış alan bölgelerde sulamaya ihtiyaç olmayabilir.

Gübreleme

Erik gübrelemeye karşı iyi cevap veren bir türdür. Toprak ve yaprak analizlerine dayanarak uygun gübre dozları belirlenmelidir.

Budama

Ağaçların yaprağının %75'inin döküldüğü dönemden uyanıncaya kadarki dönem arasında budama yapılabilir. Erik ağaçlarına bölgenin iklim koşullarına göre goble veya değişik doruk dallı (merkezi lider) sistemlerinden birisi uygulanır. Nemi yüksek bölgelerde, ortası açık goble şekli tercih edilir. Erik ağaçlarında budama, Can – Papaz ve Japon gruplarında değişiklik gösterir. Can – Papaz ve Japon gruplarında yer alan çeşitler, genelde yayvan büyüme eğilimi gösterirler. Bu türler için goble (vazo) budama sistemi uygulanmalıdır. Avrupa grubunda yer bulan erik çeşitleri ise, genellikle dikine gelişim yatkınlığı gösterdiğinden merkezi lider (değişik doruk dallı) sistemi uygulanabilir. Ağaç dikine büyüme eğiliminde ise, sürgünler dışı bakan göz üzerinden budanarak erik ağacı

yayvan büyümeye zorlanmalıdır. Tam verim çağına gelmiş eriklerde taç şeklini bozmayacak şekilde güneş almayı sağlayacak kuru ve birbiri üzerine gelmiş dallar temizlenmelidir. Budama sırasında açılan derin yaralar mutlaka aşı macunu veya su tut ile kapatılmalıdır. Budamadan sonra koruyucu ilaçlama yapılması faydalı olur.

Hastalık ve Zararlılar

Hastalık ve zararlılarla mücadele için Tarım ve Orman Bakanlığı Badem-Erik Hastalık ve Zararlıları İle Mücadele Entegre Mücadele Teknik Talimatı'ndan yararlanılmalıdır.

🏠: Alparslan Türkeş Bulvarı, No: 492
33740, Erdemli / MERSİN
🌐: <https://arastirma.tarimorman.gov.tr/alata>
@: alata@tarimorman.gov.tr
☎: 0 324 518 00 52
🖨: 0 324 518 00 80

T.C.

TARIM ve ORMAN BAKANLIĞI

Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü

Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü

Erik Yetiştiriciliği

Mustafa BİRCAN
Ziraat Yüksek Mühendisi

Mersin-2022